

**Antano Marcinonio, kandidato į Vilniaus universiteto tarybą,
MOTYVACINIS LAIŠKAS
2019-09-25**

Vilniaus universiteto (VU) misija yra teikti moksliniais tyrimais grįstas, tarptautiniu mastu konkurencingo lygio studijas; kurti ir perduoti žinias darniai mūsų valstybės raidai ir inovacijų plėtojimui; formuoti atvirą talentus ir lyderius buriančią kūrybinę aplinką. Jeigu būčiau išrinktas į VU Tarybą, stengčiausi įgyvendinti šias nuostatas.

1. Viena svarbiausių VU veiklos sričių - aukščiausio lygio studijų vystymas.

Atsižvelgiant į šiandienos demografines sąlygas būtina vystyti ne tik klasikines, bet ir modernias, šiuolaikiškas technologines, biomedicines ir fizinių mokslų studijų programas, kurios būtų konkurencingos ne tik Lietuvoje, bet ir visame pasaulyje. Nepriklausomai nuo „politinių vėjų“ ar pasirinktos valstybėje švietimo sistemos, bet kuris universitetas egzistuos tik tada, kai jis bus įdomus moksleiviams. Norint sutelkti universitete gabius ir motyvuotus studentus, būtina vystyti inovatyvias studijų programas. Studijų kokybės užtikrinimas ir kėlimas į aukštesnį lygmenį turi būti vienu pagrindinių uždavinių. Norint tą pasiekti, reikia:

a) tobulinti, modernizuoti esamas studijų programas pagal šiuolaikinius technologinius išsivystymo lygmenis kiekvienoje pramonės srityje; studijos turi būti intensyvesnės, daugiau dėmesio turi būti skiriama savarankiškam, o ne auditoriniam, mokymuisi; todėl yra būtina kokybiškesnė mokomoji literatūra, informacinės aplinkos plėtra.

b) kurti naujas, reikalingas šiuolaikiniam pramoniniam-technologiniam vystymui, studijų programas;

c) analizuoti geriausiuose Europos bei pasaulio universitetuose vykdomas fizinių ir technologijos mokslų studijų programas;

d) studijas daryti patrauklesnėmis studentui, dėstytojui ir darbdaviui; todėl studijų trukmė turėtų pakeisti, palaipsniui pereinant nuo šešiamečio prie penkiamečio mokymo pirmojoje ir antrojoje studijų pakopose; tai yra būtinas procesas norint integruotis į Europos Sąjungos universitetinių studijų sistemą; tai leistų intensyviau kurti jungtines studijų programas ne tik su Europos Sąjungos, bet ir kitų valstybių universitetais;

e) būtina plėsti studijas anglų kalba ir visokeriopai skatinti studentų dalyvavimą mobilumo ir tarptautinių studijų mainų programose; būtina sudaryti studentui galimybę studijų metu laisva valia mokytis kelių užsienio kalbų;

f) reikia stiprinti ryšius su Lietuvos verslo ir pramonės institucijomis plėtojant mokymo praktikos atlikimo galimybes; taip būtų sprendžiamos studentų finansinės padėties bei išitraukimo į darbo rinką problemos.

Studijų programų pagrįstumą reikia vertinti ekonominiu aspektu, bet pirmoje vietoje turi būti racionalus, modernus, atitinkantis šiandienos technologinį išsivystymą studijų programos turinys. Yra būtina išlaikyti tarp visų trijų studijų pakopų tolygų, glaustą ryšį ir žinių perimamumą. Doktorantūros studijų etapas bus sėkmingas, rezultatyvus ir konkuruojantis tarptautinėje mokslo erdvėje tik tuomet, jei pirmosiose studijų pakopose bus plėtojamose moksliniais tyrimais ir praktiniu požiūriu į problemų sprendimą grįstos studijos.

Turi būti parengta studijų vadybos strategija, suformuluotas jos tikslas ir realizavimo tvarka. Tačiau reiktų, kad šios iniciatyvos gimtų fakultetuose bei juose studijas kurujančiuose komitetuose. Tai būtų rimtas žingsnis link studijų turinio klausimų sprendimų decentralizavimo, link studijų kokybės gerinimo. Taip būtų užkirstas kelias biurokratinėms kliūtims, dėl kurių kai kurios studijų programos, jų idėjos lieka neįgyvendintos, arba jos lieka fakultetuose, nes nesulaukia tinkamos centralizuotos pagalbos biurokratiniais formalumais įveikti.

Svarbus dalykas yra bendrauniversitetinės studijos, kuriomis formuojamos humanistinės ir patriotinės vertybės, ugdomas pasaulio pažinimas, stiprinami studentų, kaip būsimų specialistų, socialiniai ryšiai. Turi būti parengta lanksti bei racionali bendrauniversitetinių studijų organizavimo ir finansavimo sistema.

Reikėtų siekti tvarkos, kuri leistų studentui daugiau pačiam planuoti savo studijų eigą, atsisakant centrinės administracijos noro studijų klausimus reguliuoti griežčiau, nei to reikalauja valstybė. Siekti, kad studentai aktyviai ir operatyviai vertintų studijų programas, dėstomus dalykus, dėstytojus. Tai vienas iš svertų, leidžiančių vertinti studijų kokybę, ir užtikrinti, kad ta kokybė būtų reikiamo lygmens, nuolat būtų stiprinama.

Reikia ieškoti galimybių pritraukti ES, privačių investuotojų bei miesto lėšas studijų, studentų visuomeninės veiklos bei gyvenimo infrastruktūrai gerinti.

2. Labai svarbi VU veiklos sritis yra mokslo plėtra.

VU mokslo plėtrai skirtas lėšas būtų tikslinga koncentruoti atskirų mokslo krypčių plėtotei. Tai leistų žengti kokybišką šuolį mokslinės įrangos ar kitų priemonių modernizavimo linkme. Norint, kad VU mokslinė produkcija būtų viena geriausių Lietuvoje, reikia:

- a) optimizuoti mokslinių kolektyvų, kurie yra pasiekę išskirtinių mokslinių rezultatų, skatinimo sistemą;
- b) remti mokslinius kolektyvus, aktyviai dalyvaujančius rengiant mokslinius projektus;
- c) intensyvuoti kūrybinį bendradarbiavimą su kitų aukštųjų mokyklų moksliniais kolektyvais ir su Lietuvos ūkio subjektais; plėtoti užsakomųjų mokslinių projektų tinklą; decentralizuoti už mokslą uždirtų lėšų skirstymą, kad kuo daugiau jų pasiektų konkrečius projektų vykdytojus;
- d) aktyviai ieškoti rėmėjų ir mecenatų, suinteresuotų inovatyvių mokslo programų bei temų plėtra ir įgyvendinimu;
- e) skatinti tarpdisciplininius ir tarptautinius mokslinius tyrimus;
- f) aktyvinti studentų ir doktorantų įtraukimą į mokslinius tyrimus;
- g) nuolat skatinti geriausius universiteto mokslininkus, tobulinti skatinimo formas;
- h) remti nacionalinių ir tarptautinių mokslinių konferencijų organizavimą universitete, didinti finansinių lėšų fondą, kuris maksimaliai patenkintų dėstytojų poreikius dalyvauti tarptautinėse mokslinėse konferencijose;
- i) peržiūrėti universiteto leidžiamų mokslo žurnalų reikalingumą; visi VU leidžiami mokslo žurnalai turi būti aukšto mokslinio lygio, įtraukti į pripažintas tarptautines duomenų bazes.

Reiktų struktūros stambioms mokslo idėjoms įgyvendinti – teikti centralizuotą pagalbą didelės mokslinės naudos pasiūlymams pateikti, konsultuoti rengiant projektų paraiškas.

Moksliniai seminarai turi tapti nuolatiniu mokslinių žinių sklaidos būdu kiekviename fakultete ir kiekvienoje katedroje.

3. Studijų vystymą ir mokslo plėtrą universitete turi sieti tarptautiškumas.

Siekiant reikiama kryptimi vystyti studijų programas, būtina ne tik analizuoti geriausiuose Europos bei pasaulio universitetuose vykdomas technologijos ir fizinių mokslų studijų programas bet ir aktyviai jose dalyvauti. VU dėstytojams turi būti sudarytos patrauklios sąlygos kelti pedagoginę ir mokslo kvalifikaciją geriausiuose užsienio universitetuose, kad įgautų pakankamas kompetencijas dėstyti ir moksliniam darbui. Šioje globalizacijos epochoje privalome studijas daryti patrauklesnėmis užsienio valstybių studentams. Būtina kurti naujas studijų programas anglų kalba, būtina visokeriopai skatinti studentų ir dėstytojų mobilumą ir tarptautiškumą. Tik stiprinant studijų tarptautiškumą bus pasiektas VU didesnis žinomumas ir didesnė įtaka tarptautiniu mastu. Publikacijos tarptautiniuose mokslo žurnaluose, tarptautinė projektinė veikla, bendradarbiavimas su užsienio mokslo institucijomis ir pramonės bei ūkio subjektais – turi būti kiekvieno VU mokslininko siekiamybė.

4. Universiteto strategija ir jos svarba.

Būtina vystyti strateginius prioritetus:

- a) studijuojančių, dėstytojų bei tyrėjų įvairių kompetencijų ugdymą ir tolimesnės jų karjeros siekį;
- b) studijų ir mokslo universitete sinergiją bei glaudų ryšį su pramone ir verslu;
- c) tarpdisciplinines studijas bei mokslinius tyrimus;
- d) dalyvavimą darnios ir tvarios visuomenės kūrimu.

Universiteto akademinės aplinkos ir infrastruktūros kūrimas bei puoselėjimas turėtų būti vienas iš svarbiausių VU strateginių uždavinių. Universiteto tyrimo centrų (laboratorijų) paslaugomis turi turėti galimybę naudotis ne tik universiteto tyrėjai bei mokslininkai, bet ir gamybos/verslo atsovai. Daugiafunkcinis modernus VU bibliotekos pastatas ir bibliotekoje dirbantys žmonės turi atlikti švietėjišką ir edukologinę funkcijas, modernūs fakultetų pastatai su šiuolaikiniais auditoriniais ir laboratorijų korpusais – tai pirmos svarbos strateginiai uždaviniai.

VU turi turėti aiškia veiklos strategiją. Šioje strategijoje turi atsispindėti visų fakultetų veiklos tikslai bei uždaviniai. Reikia rasti optimaliausius būdus iškeltiems tikslams ir uždaviniams įgyvendinti ir pateikti kriterijus, kurie leistų užtikrinti strateginių tikslų įgyvendinimą.

5. Universiteto veiklų sutelkimas žmogui.

Reikia užtikrinti efektyvų, lankstų ir kūrybišką dialogą tarp administracijos ir studentų, aktyviau diegti lanksčias, individualias studijų programas, skatinti labai gerai besimokančius, sudaryti reikiamą infrastruktūrą neįgaliųjų studentų mokymuisi, gerinti jų buitines sąlygas.

Būtina sudaryti kuo palankesnes sąlygas jauniems dėstytojams ir mokslininkams kuo greičiau kilti karjeros laiptais. Universiteto žmonės turi dalyvauti įvairių sričių kuriamose darbo grupėse ir pagal galimybes užimti jose vadovaujančias pozicijas. Santykiuose su kitais universitetais turime užtikrinti draugiškumo poziciją.

Reikia optimizuoti administracijos darbuotojų skaičių, užtikrinti, kad nebūtų funkcijų dubliavimo, o darbuotojų veikla būtų nukreipta pasiekti užsibrėžtą rezultatą. Svarbu tobulinti centrinės ir fakultetų bei institutų administracijų tarpusavio ryšį. Optimalus darbuotojų skaičius leis sudaryti sąlygas, jog visose pareigose dirbs kompetentingas darbuotojas.

Viena iš svarbiausių VU problemų – neaiškus ir neapibrėžtas kompetencijų ir atsakomybės tarp centrinės administracijos ir fakultetų atskyrimas. Dabartinis ryšys turi ryškų biurokratinio centralizmo požymį, kuris lemia žalingą kolektyvinę atsakomybę. Centrinės administracijos reforma bei valdžios decentralizacija – tai būtų vienas pagrindinių tikslų ir iššūkių. Centrinės administracijos struktūra ir veikla turi būti nukreipta į pagalbos fakultetams funkciją vystyti, modernizuoti mokslą ir studijas. Tam labai detalai turi būti planuojamas VU biudžetas.

VU Tarybos nariai turėtų aktyviai dalyvauti tobulinant Lietuvos Respublikos aukštojo mokslo įstatymą. Konkursai akademinėms pareigoms turi būti rengiami tik laisvo etato pareigoms eiti. Visais kitais atvejais turi būti atliekamos atestacijos. Reikia užtikrinti, kad universiteto administracija tarnautų visai bendruomenei. Kiekvienas žmogus, dirbantis ar studijuojantis Vilniaus universitete, turi jaustis jame reikalingas ir naudingas; turi būti tikras, kad universitetas yra mokslo ir žinių šventovė, kuri pozityviai veikia visuomenę sprendžiant aktualius mūsų gyvenimo klausimus, jausti įkvepiančią ir draugišką aplinką.

VU Tarybos narys turi dirbti universiteto gėrovei ir darniai Lietuvos valstybės raidai.

Antanas Maciulis
